

Навчально-науковий психології та соціального захисту
Кафедра практичної психології та педагогіки

СИЛАБУС
навчальної дисципліни «Експериментальна психологія»

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Експериментальна психологія
Статус дисципліни	нормативна
Рівень вищої освіти, форма навчання	перший (бакалаврський), денна форма
Освітньо-професійна програма	Практична психологія
Спеціальність	053 «Психологія»
Рік навчання, семестр	3-й рік (1 семестр)
Мова викладання	українська
Викладач	Литвин Андрій Вікторович, д-р пед. наук, професор, професор кафедри практичної психології та педагогіки
E-mail	a.lytvyn@ldubgd.edu.ua
Сторінка курсу в ВУ	http://virt.ldubgd.edu.ua/course/view.php?id=2695
Консультації	Згідно розкладу консультацій кафедри практичної психології та педагогіки

2. Анотація до курсу

2.1. Місце дисципліни в програмі навчання. Експериментальна психологія є однією із найцікавіших і водночас найскладніших складових психологічної науки. Ця наукова галузь застосовує спостереження й експерименти для виявлення законів психічних процесів і поведінки. Використання експериментального методу гарантує наукову достовірність міркувань фахівця. Вивчення особливостей застосування експериментального та інших наукових методів у фаховій діяльності є важливим компонентом професійної підготовки психологів.

Курс експериментальної психології передбачає цілеспрямоване системне вивчення методів психологічного дослідження, ознайомлення з плануванням психологічного експерименту та опанування загальної методології організації психологічного дослідження. Розуміння системи методів допомагає психологам самостійно орієнтуватися у спеціальній літературі, яка містить різні факти емпіричних досліджень, спонукає їх до критичного сприйняття наукової інформації. Зіставлення з експериментальним методом дає можливість оцінити інші методи і

методики пізнання психічної реальності. Практичне оволодіння системою дослідницьких методів складає фаховий інструментарій психолога, за допомогою якого можливо не лише вивчати ті чи інші психічні явища, а й визначати причини їх виникнення та прогнозувати прояви певних психічних закономірностей. Саме тому курс «Експериментальна психологія» є одним із базових, нормативних у підготовці психологів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є психологічний експеримент, його умови, закономірності та принципи експериментального дослідження психіки. Основний результат, якого мають досягти здобувачі вищої освіти під час вивчення цієї навчальної дисципліни – формування психологічної культури професійного мислення щодо підготовки та проведення експериментального та прикладного дослідження.

2.2. Пререквізити і постреквізити дисципліни. Навчальна дисципліна «Експериментальна психологія» вивчається в тісному зв'язку зі змістом дисциплін «Філософія», «Загальна психологія», «Соціальна психологія», «Психодіагностика», «Практикум із загальної психології», «Математичні методи в психології», «Методика проведення психологічної експертизи у різних галузях психології», «Диференціальна психологія», що сприяє створенню цілісного та несуперечливого уявлення про зміст професійної діяльності психолога, предмет психології як науки та її завдання як практичної діяльності.

Набута здобувачами вищої освіти під час вивчення цієї дисципліни складова професійного досвіду у вигляді загальних і професійних компетентностей, системи знань, умінь, навичок, норм і цінностей є теоретичним і практичним підґрунтям подальшого опанування професією, вивчення усього циклу обов'язкових і вибіркового компонентів професійної теоретичної та практичної підготовки і виконання освітньо-кваліфікаційних робіт (курсівих, кваліфікаційних).

3. Мета і завдання курсу

3.1. Метою навчальної дисципліни є сформувати необхідний діапазон теоретичних знань студентів за основними проблемами, напрямками і методами експериментальної психології, а також виробити у них практичні вміння та навички експериментального дослідження особистості. Студенти мають опанувати вміння здійснювати психологічне дослідження, опираючись на основні та додаткові методи дослідження, оволодіти плануванням експерименту, кваліфікованою інтерпретацією їх результатів у конкретних дослідницьких завданнях, засвоїти правила оформлення дослідницьких звітів.

3.2. Завдання:

- розкрити особливості становлення та розвитку експериментального методу в психології;
- забезпечити засвоєння студентам цілісної системи знань з питань розвитку експериментального методу в дослідженні психіки;
- розкрити сутність, структуру та принципи експериментального дослідження психіки, висвітлити типи, основні етапи й умови експериментального дослідження психіки;
- розглянути основні складові експерименту: змінні, гіпотези, планування, оброблення та інтерпретацію результатів дослідження;
- сформувати у студентів вміння та навички експериментального, квазіекспериментального та кореляційного дослідження психіки;
- ознайомити з проведенням психологічного експерименту, який забезпечує вирішення практичних завдань вимірюванням, оцінкою і аналізом індивідуальних психологічних і психофізіологічних особливостей людини, а також з виявленими відмінностями між групами людей, які об'єднані за якою-небудь ознакою;
- навчити формалізувати діагностичні показники, класифікувати і ранжувати психологічні та психофізіологічні особливості людей, будувати плани експериментальних досліджень і використовувати експериментальні методи в практичних цілях.
- навчити аналізувати й оцінювати валідність проведених психологічних експериментів, достовірність отриманих результатів і можливість їх застосування у психологічній практиці.

3.3. Компетентності:

Загальні компетентності:

- ЗК01 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК02 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК06 Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Фахові компетентності:

- ФК05 Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.
- ФК06 Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.
- ФК07 Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

3.4. Програмні результати навчання:

- РН4 Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел;
- РН5 Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги;
- РН6 Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження;
- РН7 Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки;
- РН8 Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефакхівців.

4. Формат і обсяг курсу

Формат курсу	Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з п'яти змістових модулів, які є логічно завершеними, відносно самостійними, цілісними частинами, засвоєння яких передбачає опанування та перевірку рівня засвоєння 16 тем. У процесі вивчення курсу здобувачі вищої освіти також повинні брати активну участь в обговоренні дискусійних питань, вирішувати індивідуально й у групі проблемні ситуативні завдання.
Обсяг дисципліни:	5 кредитів / 150 академічних годин, з яких: лекцій 32 години, семінарів 32 години, самостійної роботи 86 годин.
Форми навчання	лекції, семінарські заняття, консультації, самостійна робота (в тому числі виконання здобувачами освіти індивідуальних завдань у позааудиторний час).

5. Тематика та зміст курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)				
	усього	у тому числі			
		л	сем	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6
1-ий семестр					
<u>Змістовий модуль 1.</u> Експериментальна психологія як наукова галузь і навчальна дисципліна					
Тема 1. Становлення і розвиток експериментальної психології.	8	2	2		4
Тема 2. Методологічне забезпечення психологічних досліджень	8	2	2		4
<u>Змістовий модуль 2.</u> Методи дослідження особистості в психології					
Тема 3. Спостереження як метод психологічного дослідження	8	2	2		4
Тема 4. Вербально-комунікативні методи в психології	10	2	2		6
Тема 5. Анкетування та інтерв'ю як методи дослідження особистості в психології	10	2	2		6
<u>Змістовий модуль 3.</u> Експеримент як основний метод психології					
Тема 6. Експеримент як метод психологічного дослідження	10	2	2		6
Тема 7. Експериментальні змінні та способи їх контролю	8	2	2		4
Тема 8. Забезпечення якості психологічного експерименту	10	2	2		6
Тема 9. Характеристика й особливості експериментальних планів	10	2	2		6
Тема 10. Особливості доекспериментальних і квазіекспериментальних планів	10	2	2		6
Тема 11. Соціально-психологічні аспекти психологічного експерименту	8	2	2		4
<u>Змістовий модуль 4.</u> Метод тестування у психології					
Тема 12. Психологічне тестування	10	2	2		6
Тема 13. Традиційна психометрична парадигма конструювання тестів і шкал	10	2	2		6
Тема 14. Комп'ютерні методики організації тестування	10	2	2		6
<u>Змістовий модуль 5.</u> Результати психологічного дослідження					
Тема 15. Оброблення даних психологічних досліджень	10	2	2		6
Тема 16. Інтерпретація та презентування результатів психологічних досліджень	10	2	2		6
	150	32	32		86

6. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Експериментальна психологія як наукова галузь і навчальна дисципліна

Тема 1. Становлення і розвиток експериментальної психології.

Передумови запровадження експерименту в психології. Етапи становлення експериментального методу в психології. Предмет, завдання та сучасні тенденції експериментальної психології.

Тема 2. Методологічне забезпечення психологічних досліджень.

Загальне уявлення про методологію науки. Характеристика наукового дослідження та його етапи. Основні загальнонаукові дослідницькі методи. Класифікація методів психологічного дослідження.

Змістовий модуль 2. Методи дослідження особистості в психології

Тема 3. Спостереження як метод психологічного дослідження.

Характеристика спостереження як методу психологічного дослідження. Організація психологічного спостереження. Програма спостереження. Використання спостереження в психолого-педагогічних дослідженнях.

Тема 4. Вербально-комунікативні методи в психології.

Загальна характеристика вербально-комунікативних методів. Проблеми, пов'язані зі сприйняттям респондентами запитань при опитуванні. Використання вербально-комунікативних методів в роботі з дітьми та підлітками.

Тема 5. Анкетування та інтерв'ю як методи дослідження особистості в психології.

Загальна характеристика методу анкетування. Види запитань в анкеті. Композиція та оформлення анкети. Процедура анкетування і правила поведінки анкетера. Загальна характеристика та види методу інтерв'ю. Процедура проведення інтерв'ю та правила поведінки інтерв'юера.

Змістовий модуль 3. Експеримент як основний метод психології

Тема 6. Експеримент як метод психологічного дослідження.

Загальна характеристика психологічного експерименту. Види психологічного експерименту. Переваги та недоліки експериментального дослідження психіки. Планування та підготовка експерименту.

Тема 7. Експериментальні змінні та способи їх контролю.

Характеристика незалежних змінних в психологічному експерименті. Характеристика залежних змінних в психологічному експерименті. Характеристика додаткових змінних в психологічному експерименті та способи їх контролю.

Тема 8. Забезпечення якості психологічного експерименту.

Характеристика надійності, внутрішньої, зовнішньої валідності експерименту та фактори, які їм загрожують. Експериментальні вибірки та способи їх формування. Типи шкал експериментального дослідження психіки.

Тема 9. Характеристика й особливості експериментальних планів.

Плани для однієї незалежної змінної. Плани для однієї незалежної змінної і кількох груп. Факторні плани. Плани експериментів для одного досліджуваного.

Тема 10. Особливості доекспериментальних і квазіекспериментальних планів.

Доекспериментальні плани. Квазіекспериментальні плани. Плани ex-post-facto. Планування кореляційного дослідження.

Тема 11. Соціально-психологічні аспекти психологічного експерименту.

Особливості експериментального спілкування. Експериментатор: його особистість і діяльність. Досліджуваний: його діяльність в експерименті.

Змістовий модуль 4. Метод тестування у психології

Тема 12. Психологічне тестування.

Загальна характеристика психологічного тестування. Виникнення і розвиток методу тестування. Класифікація психологічних тестів.

Тема 13. Традиційна психометрична парадигма конструювання тестів і шкал.

Процедура стандартизації тесту. Психометричні властивості тесту. Етапи конструювання тестів і шкал.

Тема 14. Комп'ютерні методики організації тестування.

Особливості комп'ютерного тестування. Дистанційне тестування. Адаптивне тестування. Ігрове тестування. Мультимедійне тестування.

Змістовий модуль 5. Результати психологічного дослідження

Тема 15. Оброблення даних психологічних досліджень.

Загальне уявлення про оброблення даних. Первинне статистичне оброблення даних. Вторинне статистичне оброблення даних.

Тема 16. Інтерпретація та презентування результатів психологічних досліджень.

Підходи до інтерпретації результатів дослідження. Форми презентування результатів дослідження. Узагальнення експериментальних даних.

7. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота є невід'ємною складовою успішного опанування курсу. Вона передбачає вивчення лекційного матеріалу курсу, розміщеного у «Віртуальному університеті», самостійне опанування низки визначених викладачем питань, тестування рівня знань, а також виконання індивідуальних завдань.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Загальна характеристика кросскультурних досліджень.
2. Змінні у психологічному дослідженні.
3. Основні аспекти планування психологічного дослідження.
4. Змістовне планування крос-культурного дослідження.
5. Основні напрями оцінювання валідності.
6. Види похибок у дослідженні та їх джерела.
7. Поняття методу спостереження. Види спостереження.
8. Специфіка ретроспективних звітів спостереження.
9. Ефект послідовності.
10. Контроль ефектів послідовності в інтраіндивідуальних експериментах.
11. Поняття залежної та незалежної змінної.
12. Поняття по «квазіексперимент».
13. Переваги та недоліки методу інтерв'ю та анкетування.
14. Етичні основи проведення досліджень з тваринами.
15. Особливості проведення контент аналізу.
16. Інтраіндивідуальна та міжгрупова схема проведення експерименту.
17. Особливості мисленевого експерименту.
18. Моделювання в психологічних дослідженнях.
19. Основні типи відносин між залежною та незалежною змінною.
20. Співвідношення зовнішньої та внутрішньої валідності.
21. Бездоганний експеримент та його види.
22. Фактори що порушують зовнішню валідність експерименту.
23. Метод випадкового формування вибірки.
24. Багаторівневі експерименти.
25. Постекспериментальний контроль.

З метою закріплення знань та отриманих практичних навичок здобувачі освіти виконують **індивідуальні завдання** (за бажанням). За рішенням кафедри передбачено індивідуальні завдання у вигляді есе – самостійної творчої роботи, де у вільній формі висловлюються особисті думки на запропоновану тему на підставі опрацьованого матеріалу. Есе виконуються в рукописному вигляді обсягом 5–7 сторінок за темою, яка обирається з поданого нижче переліку або індивідуальною темою, погодженою з викладачем. Перевірку виконання есе проводить викладач наприкінці курсу.

Тематика індивідуальних завдань:

1. Методологічні принципи експериментального дослідження.
2. Поняття про наукову проблему.
3. Теорія як реконструкція реальності.
4. Експериментальна взаємодія.
5. Згода на участь у експериментальному дослідженні.
6. Правове регулювання психологічних досліджень.
7. Наукове шахрайство та чистота експерименту.
8. Неекспериментальні методи дослідницької роботи.
9. Класифікація методів психологічного дослідження.
10. Біографічний метод у психологічному дослідженні.
11. Метод аналізу продуктів діяльності.
12. Архівний метод у психологічному дослідженні.
13. Стандартизовані опитувальники та тести у психологічному дослідженні.
14. Кореляційне дослідження.
15. Факт і артефакт у психологічному дослідженні.
16. Проблема контролю в експерименті.
17. Експеримент у загальній психології та психофізіології.
18. Експерименти у віковій психології.
19. Експеримент у соціальній психології.
20. Експерименти у медичній психології, психотерапії та консультуванні.

8. Форми і методи навчання

Навчання здобувачів вищої освіти відбувається відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у ЛДУ БЖД» https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/polozhennya_pro_organizaciyu_osvitnogo_procesu_ldu_bzhd_nova_redakciya_10.2020.pdf. Основні **форми** організації навчання: лекції (лекція з елементами пояснення; лекція-бесіда; лекція-презентація; лекція-демонстрація; проблемна лекція; лекція-дискусія), семінарські заняття (семінар-опитування; семінар-дискусія) з поточним контролем, консультації, самостійна робота (вивчення лекційного матеріалу курсу, розміщеного у «Віртуальному університеті», та самостійне опанування навчального матеріалу за визначеними викладачем завданнями з поточним контролем у вигляді тестування). Передбачено виконання індивідуальних завдань – есе на актуальні психолого-педагогічні теми.

Із метою забезпечення максимального засвоєння здобувачами освіти матеріалу курсу використовуються такі **методи**:

методи організації та реалізації навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (пояснення; бесіда; проблемний виклад; дискусія);
- наочні (комп'ютерна презентація; демонстрування наочних матеріалів; застосування опорних сигналів; використання конспектів);
- практичні методи (вправи; підготовка презентацій; практичні завдання; спостереження).

методи стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- проблемний виклад матеріалу;
- моделювання педагогічних ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід, кейс-метод;
- навчальні дискусії;
- частково-пошуковий метод.

методи контролю та самоконтролю ефективності діяльності здобувачів освіти:

- усного контролю (індивідуальне та фронтальне усне опитування, виступ з рефератом, виступ з презентацією, відповідь під час семінару);
- письмового контролю (тестування, письмове опитування, виконання індивідуального завдання – есе-рефлексія);

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

– самоконтролю та взаємоконтролю (самоперевірка за допомогою відповідей на контрольні питання лекційного курсу, самотестування у «Віртуальному університеті», аналіз відповідей одногрупників і самоаналіз);

– оцінювання результатів неформальної освіти здобувачів, одержаних поза освітнім процесом у ЗВО.

На лекціях застосовуються аналітичний, індуктивний і дедуктивний методи вивчення матеріалу, інтерактивні методи педагогічної взаємодії. Структура семінарського заняття містить: письмово підготовлені та презентовані виступи-доповіді, обговорення вузлових питань, окремі практичні завдання (в разі потреби), дискусії, підведення підсумків.

9. Технічне та програмне забезпечення /обладнання

Ноутбук, мультимедійний проектор, програмне забезпечення MS Office (Teams, PowerPoint, Word, Excel, Maple), електронне навчальне середовище «Віртуальний університет» (на платформі Moodle).

10. Система оцінювання

Оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти регулюється «Положенням про порядок та критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ЛДУ БЖД» [https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/nakazy/polozh_ldubzhd_poryadok_ocinyuvannya .pdf](https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/nakazy/polozh_ldubzhd_poryadok_ocinyuvannya.pdf).

Контроль і оцінювання рівня компетентності та відповідності програмних результатів здійснюється згідно з кредитно-модульною системою організації освітнього процесу за національною (чотирибальною) шкалою, відповідно до Додатку Б «Положення...», і складається з двох етапів: поточного та підсумкового, результати яких інтегруються в підсумковій оцінці.

Поточний контроль

Поточний контроль проводиться на семінарських заняттях у терміни, які визначаються календарним планом. Мета поточного контролю – виявити рівень знань здобувачів із розділів дисципліни, а саме оцінити ступінь розуміння та засвоєння теоретичного і практичного матеріалу, здатності осмислити зміст теми, умінь публічно презентувати певний матеріал, виконати завдання, передбачені для самостійного опрацювання.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань і вмінь, а також їх корегування. Оцінювання здійснюється за національною шкалою – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно». Викладач вносить оцінки до журналу обліку роботи академічної групи (поточна успішність). Результати поточного контролю (**максимально 50 балів**) ураховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» на поточному контролі, зобов'язаний її перескласти.

Вид робіт	Формат проведення та норми оцінювання
робота на семінарському занятті	Контроль відбувається шляхом оцінювання виступів, урахування активності під час колективних дискусій і обговорень. За роботу на семінарських заняттях протягом семестру можна отримати до 30 балів.
самостійна робота; виконання тестів	В якості контролю передбачено виконання тестових завдань за кожною темою, розв'язання яких сумарно оцінюється до 10 балів. Успішне виконання всіх тестових завдань, а також підсумкового тесту (не нижче 51) у «Віртуальному університеті» є підтвердженням виконання завдань самостійної роботи здобувача освіти й умовою допуску до іспиту.
індивідуальна робота	Здобувачі освіти мають можливість презентувати поглиблене вивчення матеріалу навчальної дисципліни шляхом написання одного есе. Перелік тем подано в електронному курсі «Віртуального університету». Виконання есе оцінюється до 10 балів

Критерії поточного контролю

Оцінювання поточних результатів (виконання завдань, винесених на семінар) проводять за такими показниками (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого):

– завдання не виконано або виконано в недостатньому обсязі	0–35%
– завдання виконано частково, із суттєвими науковими і методичними помилками	36–50%
– завдання виконано повністю, але допущені окремі недоліки (у змісті, висновках)	51–60%
– завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (у прикладах, в оформленні), відповіді на уточнювальні запитання викладача не точні	61–70%
– завдання виконано правильно, вчасно, зауваження не принципіві, однак відповіді на уточнювальні запитання викладача не завжди обґрунтовані, не повні	71–80%
– завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень, відповіді на уточнювальні запитання викладача змістовні, аргументовані	81–90%
– у виконанні виявлено ґрунтовну підготовку, висловлено власну точку зору, підкріплену сучасною науковою аргументацією, дано вичерпні відповіді на всі запитання	91–100%

Виконання есе оцінюється за якістю таких його компонентів:

- 1) відповідність змісту темі – 0–1 бала;
- 2) структурна повнота та логічність викладу – 0–3 бала;
- 3) аргументованість висновків – 0–3 бала;
- 4) оригінальність роботи і культура посилань на джерела – 0–2 бала;
- 5) грамотність та охайність оформлення – 0–1 бала.

Підсумковий контроль

Підсумковий контроль здійснюється наприкінці семестру шляхом складання екзамену та має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти знань, умінь та інших компонентів компетентності з навчальної дисципліни.

До екзамену допускаються здобувачі, які відпрацювали не менше 50 % пропусків і виконали підсумкові тести в середовищі «Віртуальний університет» (оцінка «задовільно» та вище).

Екзамен (**максимально 50 балів**) складається з **двох** письмових завдань із переліку, поданого у «Віртуальному університеті».

Критерії підсумкового контролю

Підсумковий контроль здобувача освіти проводять за показниками повноти, відповідності, обґрунтованості, структурної логічності й аргументованості відповідей із кожного питання:

– не володіє навчальним матеріалом, не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань і практичних завдань; не відповів на жодне додаткове питання	0 балів
– частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст питань, допускає при цьому суттєві помилки; правильно відповів на окремі додаткові питання	1–5 балів
– не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно, поверхово викладає його, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань, допускає суттєві неточності; правильно відповів на менше половини додаткових питань	6–10 балів
– у цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування й аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки; правильно відповів на половину додаткових питань	11–15 балів
– достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу; однак не вистачає глибини й аргументації, допускаються окремі несуттєві неточності та незначні помилки; правильно відповів на більшість додаткових питань	16–20 балів
– у повному обсязі володіє матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; правильно відповів на всі додаткові питання	21–25 балів

Викладач може ставити додаткові питання; кожна відповідь оцінюється до 5 балів.

Якщо здобувач вищої освіти не був присутній на екзамені, викладач ставить у відомість відмітку «не з'явився». Здобувач освіти, який не був присутній на екзамені або отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання відбувається не більше двох разів: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить начальник кафедри і 2–3 науково-педагогічних працівника.

Недопущені до екзамену здійснюють перескладання в терміни, передбачені для усунення академічної заборгованості.

Підсумкове оцінювання

Під час підсумкового оцінювання враховується поточно-накопичувальна інформація, зареєстрована в журналі обліку роботи академічної групи. Підсумкова оцінка обчислюється як сума рейтингових оцінок (балів) поточного (max 50 балів) і підсумкового (max 50 балів) контролю за 100-бальною шкалою, яка переводяться в національну шкалу та шкалу ЄКТС.

Інтерпретація підсумкового оцінювання:

«відмінно» (А, 91–100) – здобувач повністю оволодів програмою навчальної дисципліни на найвищому рівні – дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично та практично правильні відповіді не менш ніж на 91% питань, опанував рекомендовану літературу, демонструє поглиблене знання матеріалу, проводить узагальнення та висновки, досконало оформлює завдання, виявляє активність, самостійність і креативність у виконанні поставлених завдань, прагне до вивчення позапрограмного матеріалу та опанування міждисциплінарних знань;

«дуже добре» (В, 81–90) – здобувач оволодів програмою навчальної дисципліни на високому рівні – дає обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 81% питань, опанував рекомендовану літературу, демонструє знання матеріалу, формулює висновки, охайно оформлює завдання, виявляє активність і самостійність, проте допускає окремі неточності;

«добре» (С, 71–81) – здобувач в основному оволодів програмою навчальної дисципліни на продуктивному рівні – володіє знаннями матеріалу, знаходить правильні відповіді не менш ніж на 71% питань, але допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій і вирішенні завдань, проте за допомогою викладача швидко виправляється; активний у виконанні завдань;

«задовільно» (D, 71–80) – здобувач показав задовільні результати оволодіння навчальною програмою дисципліни на репродуктивному рівні – дає правильну відповідь не менше ніж на 71% питань, однак вони не завжди обґрунтовані, неповні; у відповідях допускає помилки, які здатен виправити; виступає за темою завдань, бере задовільну участь у груповій роботі;

«достатньо» (Е, 61–70) – здобувач виявив мінімально достатній рівень знань із дисципліни, необхідний для продовження навчання – вивчив основні терміни курсу й орієнтуються в базовому матеріалі, дає правильну відповідь не менше ніж на 61% питань, однак вони недостатньо обґрунтовані, невичерпні; допускає помилки, які виправляє за допомогою викладача; недостатньо виступає за темою завдань, майже не бере участі у груповій роботі;

«незадовільно з можливістю повторного складання» (FХ, 36–60 балів) – здобувач дає правильну відповідь не менше ніж на 36% питань, однак вони необґрунтовані, невичерпні, допускає грубі помилки, індиферентно виявляє себе під час виконання групових завдань, має поверхневе уявлення про навчальний матеріал, не здатен ним оперувати;

«незадовільно з обов'язковим повторним курсом» (F, 0–35 балів) – здобувач дає правильну відповідь менше ніж на 35% питань, при цьому відповіді необґрунтовані, невичерпні, допускає грубі помилки, цілковито індиферентно або негативно виявляє себе під час групових завдань, відсутні суттєві уявлення про зміст курсу, загалом не володіє матеріалом у необхідному обсязі.

Підсумкові оцінки виставляються публічно та вносяться до екзаменаційної відомості, залікової книжки (позитивні результати) здобувача в національній, 100-бальній шкалі та шкалі ЄКТС відповідно до співвідношень, прийнятих у ЛДУБЖД. Шкала переведення балів у підсумкову оцінку подана в Таблиці 1.

Таблиця 1 – Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
91–100	A	відмінно	зараховано
81–90	B	дуже добре	
71–80	C	добре	
61–70	D	задовільно	
51–60	E	достатньо	
36–50	FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)	не зараховано
0–35	F	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	

11. Політика курсу

Політика курсу полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні освітнього процесу на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості, методичної доцільності, академічної доброчесності, дисциплінованості та відповідальності всіх учасників. Виконання навчальних завдань та інша робота має відповідати вимогам «Кодексу академічної доброчесності та корпоративної культури ЛДУ БЖД» https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/nakazy/kodeks_akademichnoyi_dobrochesnosti_ta_korpo.pdf.

Академічні очікування від здобувачів освіти – своєчасне виконання завдань, передбачених силабусом дисципліни; обов'язкове відвідування та виконання семінарських занять і завдань самостійної роботи. Рекомендується:

- не пропускати заняття без поважної причини та не запізнюватися;
- брати активну участь в освітньому процесі, вести конспекти лекцій, семінарських занять, готувати теоретичний та практичний матеріал, презентації до виступів, виконувати передбачені курсом вправи, вирішувати тестові завдання;
- брати участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача, висловлення своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань)
- здійснювати самостійну підготовку до занять відповідно до затвердженого плану;
- поточний контроль (тести, індивідуальні завдання) складати згідно з графіком;

Дотримання принципів академічної доброчесності:

- всі завдання поточного та підсумкового контролю виконувати самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- на працювання інших авторів використовувати лише з належно оформленим цитуванням – у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей посилатись на перевірені джерела інформації;
- для оцінювання надавати лише результати власної роботи;
- надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.
- не допустимо вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших здобувачів освіти;
- не допустимо оприлюднювати (публікувати) відповіді на питання, які використовуються в рамках курсу для оцінювання знань здобувачів освіти.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (тестове завдання, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного курсу; відрахування з Університету.

Поведінка в аудиторії:

- дотримуйтесь вимог законодавства, Статуту та правил внутрішнього розпорядку ЛДУБЖД;
- виконуйте вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями
- дотримуйтесь дисципліни під час освітнього процесу – поважайте працю викладачів, товаришів по навчанню та себе;
- не допустимі запізнення на лекцію та інші заняття; викладач має право не допустити до заняття здобувача, що запізнився;
- не припустимо відволікатись на розмови, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь який інший спосіб; викладач має право відсторонити від заняття здобувача, що порушує дисципліну і не реагує на зауваження;
- користування пристроями (гаджетами) для доступу до мережі Інтернет дозволене лише під час семінарських/практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача для виконання тестових завдань і використання додаткових програм в освітніх цілях;
- прислухайтесь до думки колег; поважайте людську гідність;
- дотримуйтесь норм культури мовлення;
- демонструйте самостійність, ініціативу, творчі здібності тощо.

Політика щодо пропусків занять. Пропуски занять без поважної причини не допустимі. У разі пропуску з поважних причин лекційних занять їх необхідно відпрацювати у двотижневий термін. Пропущені лекції відпрацьовують у позааудиторний час (під час консультації викладача) шляхом усного/письмового опитування за змістом лекції або тестування у Віртуальному університеті.

Відпрацювання пропущених чи незадовільно оцінених семінарських занять відбувається за умови попереднього ознайомлення з матеріалами лекцій і виконання завдань, запропонованих викладачем (можуть відрізнятися від тих, що готували одногрупники).

Політика щодо термінів виконання завдань і ліквідації академічної заборгованості: терміни виконання завдань вказуються в електронному курсі «Віртуального університету». Роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Відпрацювання академічної заборгованості з дисципліни можливо до дня проведення підсумкового контролю (відповідно до розкладу).

Недопущені до підсумкового контролю здобувачі освіти здійснюють Perezdachu в терміни, відведені для усунення академічної заборгованості у два етапи: 1) заборгованість із поточного контролю; 2) заборгованість із підсумкового контролю. Ліквідація заборгованості поточного контролю відбувається шляхом виконання тестових завдань і підготовки рефератів із навчального матеріалу (3–5 рукописних сторінок) згідно з тематичним планом курсу. У разі позитивної оцінки на наступний день призначається ліквідація заборгованості з підсумкового контролю у форматі Perezdachi екзамену.

12. Рекомендована література

12.1. Основна:

1. Баклицький І. О., Сірко Р. І. Експериментальна психологія. Практикум. Львів: ЛДУ БЖД, 2011. 112 с.
2. Бедан В. Б. Експериментальна психологія: курс лекцій. Одеса: НУ«ОЮА», 2020. 102 с.
3. Большакова А. М. Експериментальна психологія: Конспект лекцій. Харків : ХДАК, 2019. 64 с.
4. Бондарчук О. І. Експериментальна психологія: [курс лекцій]. Київ: МАУП, 2003. 120 с.
5. Боснюк В. Ф. Експериментальна психологія: курс лекцій. Харків: НУЦЗ, 2016. 182 с.
6. Галян О. І., Галян І. М. Експериментальна психологія: [навч. посібн.]. Київ: Академвидав, 2012. 400 с.
7. Горбунова В. В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях : [навчальний посібник]. Житомир, 2005. 94 с.
8. Експериментальна психологія / Упор. Галян О. І., Галян І. М. Львів, 2008. 428 с.

9. Експериментальна психологія: [курс лекцій] / [уклад. О. В. Романенко]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2017. 146 с.
10. Експериментальна психологія: теорія і практика психологічного експерименту: підручник / С.Л.Кравчук. Київ: ВПЦ 'Київський університет', 2008, 287 с.
11. Карпенко З. С. Експериментальна психологія: методичні рекомендації до практичного курсу. Івано-Франківськ: Плай, 2000. 76 с.
12. Максименко С. Д., Носенко Е. Л. Експериментальна психологія (дидактичний тезаурус): [навч. посібник]. Київ: МАУП, 2002. 128 с.
13. Максименко С. Д., Носенко Е. Л. Експериментальна психологія : підручник. Київ : Центр учб. літ., 2017. 359 с.
14. Рибалка В. В. Методологічні питання наукової психології: навчально-методичний посібник. Київ: Ніка Центр, 2003. 204 с.

12.2. Додаткова:

1. Анастаси А., Урин С. Психологическое тестирование. Санкт-Петербург: Питер. 2001. 688 с.
2. Бабенко В. В. Основи теорії ймовірностей і статистичні методи обробки даних у психологічних і педагогічних експериментах. Львів: Вид. центр ЛНУ, 2006. 168 с.
3. Боснюк В. Ф. Математичні методи в психології: курс лекцій. Харків НУЦЗ, 2016. 56 с.
4. Бочелюк В., Бочелюк В. Методика та організація наукових досліджень з психології. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 360 с.
5. Бушуєва Т. В. Основи наукових психологічних досліджень. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М. 2017. 244 с.
6. Галян І. М. Психодіагностика: [навч. посібн.]. Київ: Академвидав, 2011. 424с.
7. Горбатов Д. С. Практикум по психологическому исследованию: [учеб. пособие]. Самара: Изд. дом "БАХРАХ-М", 2000. 248 с.
8. Готтсданкер Р. Основы психологического эксперимента. Москва: Изд-во МГУ, 1982. 464 с.
9. Гудвин Дж. Исследование в психологии: методы и планирование. Санкт-Петербург: Питер, 2004. 558 с.
10. Дзуки Э. Введение в методологию социально-психологического исследования: [курс лекцій]. Милан; Новосибирск, 1997. 54 с.
11. Дружинин В. Н. Экспериментальная психология. [2-е изд., доп.]. Санкт-Петербург: Питер, 2000. 320 с.
12. Кемпбелл Д. Модель эксперимента в социальной психологии и прикладных исследованиях. Москва: Прогресс, 1980. 392 с.
13. Климчук В. О. Математичні методи у психології: навч. посібник для студ. психологічних спеціальностей. Київ: Освіта України, 2009. 288 с.
14. Константинов В. В. Экспериментальная психология. Курс для практического психолога. Санкт-Петербург: Питер, 2006. 272с.
15. Копець Л. Класичні експерименти в психології: навчальний посібник. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 283 с.
16. Корнилова Т. В. Введение в психологический эксперимент. 2-е изд. Москва: Изд-во МГУ, 2001. 256 с.
17. Корнилова Т. В. Экспериментальная психология: теория и методы. Москва: Аспект Пресс, 2002. 381 с.
18. Кэмпбелл Д. Модели экспериментов в социальной психологии и прикладных исследованиях. Санкт-Петербург: Соц.-психол. центр, 1996. 392 с.
19. Литвин А. В., Сірко Р. І. Виконання дипломних робіт зі спеціальності 053 «Психологія (практична психологія)» : метод. реком. / Львівський державний університет безпеки життєдіяльності ДСНС України. Львів : ЛДУБЖД, 2019. 44 с.
20. Литвин А. В., Руденко Л. А. Проверка эффективности педагогических условий в научных исследованиях. *Harmonious personal development problem in relation to specificity of modern education and socialization processes* : collective monograph. London : IASHE, 2016. P. 34–37.

21. Мартин Д. Психологические эксперименты. Секреты механизмов психики. Санкт-Петербург: прайм-ЕВРОЗНАК, 2004.
22. Методы исследования в психологии: квазиэксперимент: учеб. пособие для вузов / Под ред. Т.В. Корниловой. Москва : ФОРУМ-ИНФРА-М, 1998. 295 с.
23. Милгрэм С. Эксперимент в социальной психологии. Санкт-Петербург: Питер, 2000. 336 с.
24. Музика О. Л. Курсові роботи з психології: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Освіта України, 2009. 104 с.
25. Никандров В. В. Наблюдение и эксперимент в психологии. Санкт-Петербург: Речь, 2007. 512 с.
26. Практикум по общей, экспериментальной и прикладной психологии / Под ред. А. А. Крылова, С. А. Маничева. Санкт-Петербург: Питер, 2000. 560 с.
27. Практична психологія : навч. посіб. Для студ. вищ.навч. закл. / М.С. Корольчук, В.М. Корольчук, С.М. Миронець та ін. Київ: Київ. нац. торг.-екон. Ун-т, 2017. 728 с.
28. Психологическая диагностика / Под ред. К. М. Гуревича, Е. М. Борисовой. Москва: Изд-во УРАО, 2001. 302 с.
29. Сидоренко Е. В. Методы математической обработки в психологии. Санкт-Петербург: Речь, 2001. 349 с.
30. Солсо Р., Джонсон Х., Бил К. Экспериментальная психология: практический курс. Санкт-Петербург: прайм-ЕВРОЗНАК, 2001. 528 с.
31. Суходольський Г.В. Математические методы в психологии. 2-е изд. Харьков: Изд-во Гуманитарный Центр, 2006. 284 с.
32. Терлецька Л.Г. Основи психодіагностики: навчальний посібник. Київ: Главник, 2006. 144с.
33. Хок Р. Р. 40 исследований, которые потрясли психологию. Секреты выдающихся экспериментов. Санкт-Петербург: прайм-ЕВРОЗНАК, 2003. 416 с.
34. Фресс П., Пиаже Ж. Экспериментальная психология. Москва: Прогресс, 1966. 430 с.
35. Шнайдер Л. Б. Экспериментальная психология: Учебное пособие для вузов. Москва: Академический проспект, 2007. 299 с.

12.3. Інформаційні ресурси:

1. База даних PsycINFO Американської психологічної асоціації
<https://www.apa.org/pubs/databases/psycinfo>
2. Библиотека психологии <http://about-psy.blogspot.com/>
3. Бібліотека психологічної літератури: <http://psylib.kiev.ua/>
4. Віртуальний університет ЛДУ БЖД. URL: <http://virt.ldubgd.edu.ua/>
5. Экспериментальна психологія / Литвин Андрій Вікторович. URL:
<http://virt.ldubgd.edu.ua/course/view.php?id=1118>
6. Наукова психологія. Класичні експерименти в психології. Найвідоміші психологічні гіпотези.
<https://psyfactor.org/lybr102-2.htm>
7. Психологические тесты <http://www.tests-tests.com/>
8. Психологічна бібліотека Псі-фактор: <http://psyfactor.org>
9. Психологічні експерименти <https://4brain.ru/psy/experimenty.php>
10. Психологія UA <http://psychologiya.org.ua/>
11. Экспериментальная психология
<https://sites.google.com/site/eksperimentalnaapsihologia/prezentacia/>

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Розглянуто на засіданні кафедри практичної психології та педагогіки
протокол від «__» _____ №__

РОЗРОБНИК

Професор кафедри практичної психології та педагогіки
доктор педагогічних наук, професор

_____ Андрій ЛИТВИН
«__» _____ 20__ р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри практичної психології та педагогіки
доктор психологічних наук, доцент

_____ Роксолана СІРКО
«__» _____ 20__ р.

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Практична психологія»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

_____ Володимир СЛОБОДЯНИК
«__» _____ 20__ р.

ПОГОДЖЕНО

Заступник начальника навчально-наукового
інституту психології та соціального захисту

_____ Ірина БАБІЙ
«__» _____ 20__ р.

Дата актуалізації					
Підпис					
Ім'я, прізвище завідувача кафедри					